

Structuurschets Bruinisse

Structuurschets Bruinisse Gemeente Schouwen-Duiveland

Colofon

Gemeente Schouwen-Duiveland
Pauline Dirks
(clustercoördinator ruimtelijk beleid)
tel: 0111-452000
Postbus 5555
4300 JA Zierikzee

Soeters van Eldonk Ponec architecten
Jos van Eldonk
Djacco van den Bosch
tel: 020-6242939
Postbus 15550
1001 NB Amsterdam

Bruinisse

Structuurschets 2006

In opdracht van :

Gemeente Schouwen-Duiveland

definitieve vastgestelde versie november 2006

- water
- bebouwdgebied
- bedrijventerrein
- recreatiepark
- golfterrein
- dijklichaam
- waterstructuur
- provincialeweg
- fietsroute
- secundaireweg
- uitzicht
- sterke relatie met het water
- haven

Inhoud

1	Inleiding	7
2	Probleemstelling	9
3	Algemene visie	13
4	Bruinisse en het water	15
5	Aantrekkelijk dorpshart	21
6	Structuur van het dorp	25
7	Bereikbaar Bruinisse	29
8	Duurzame voorzieningen	31
9	Wonen in verscheidenheid	33
10	Beeldkwaliteit openbare ruimte	35
11	Groen en Milieu	37
12	Realisatie	39
13	Structuurschets Bruinisse	41
	Bibliografie	43

Bruinisse 1997

1 Inleiding

Soeters Van Eldonk Ponec architecten werkt sinds december 2005 in opdracht van de gemeente Schouwen-Duiveland aan de structuurschets voor Bruinisse. De laatste integrale visie op het dorp dateert uit 1995. In het kader van het toenmalige dorpsvernieuwingsprogramma, zoals dat door de Provincie Zeeland werd gestimuleerd, is door de Gemeente Bruinisse het 'Dorpsplan Bruinisse' opgesteld. We zijn nu ruim tien jaar verder en de kern Bruinisse is nu onderdeel van de gemeente Schouwen-Duiveland. Daarnaast zijn er een aantal nieuwe ontwikkelingen te verwachten in en om de kern die aanleiding zijn voor een nieuwe integrale kijk op het dorp.

De aanleiding is echter ook acuut. Er bestaat een groot aantal initiatieven in het dorp voor de versterking en uitbreiding van de woon-, winkel- en centrumfuncties. Deze initiatieven zullen in hun onderlinge samenhang moeten worden gezien om tot een evenwichtige afweging van belangen te kunnen komen. Er is een integrale visie op deze ontwikkelingen nodig alvorens tot het realiseren van bouwplannen kan worden overgegaan. Bruinisse staat daarbij in de kern voor de fundamentele keuze: schaalvergroting of voortbouwen en versterken van de structuur van de kern? Uitspraken over typologie en beeldkwaliteit zijn daarbij van belang.

In de structuurvisie wordt een wensscenario geformuleerd voor de verdere ontwikkeling van het dorp in de komende 15 jaar. De versterking van de relatie tussen dorp en water speelt daarbij een belangrijke rol. Daarnaast is de uitbouw van het centrum tot een voor bewoners en toeristen aantrekkelijk dorpshart met een rijke en evenwichtige mix aan functies essentieel. In de scenario's komen ook de sportvoorzieningen, de woninguitbreidingen van het dorp en de verkeersverbindingen binnen het dorp aan de orde.

De visie is abstract en concreet tegelijk en heeft een aantal doelen:

- Doorzicht bieden op hoofdlijnen aan de gewenste ontwikkelingen in Bruinisse
- Sturend en toetsend instrument voor initiatieven uit de markt
- Globaal ruimtelijk kader voor nadere stedenbouwkundige uitwerkingsplannen
- Integraal kader voor de fasering van de woningbouwopgave in Bruinisse

Er is bij de totstandkoming van deze visie bewust gekozen voor een 'open plan strategie'. In twee sessies is er met een zeer grote groep inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden uit het dorp gefilosofeerd en gediscussieerd over de uitgangspunten in deze visie. In kleinere kring is er ook met alleen ondernemers nagedacht over de structuur van het centrum. Bovendien is er afstemming geweest met de betrokken ambtelijke afdelingen bij de gemeente om te komen tot deze visie op het dorp.

Het is een strategie die haar vruchten lijkt af te werpen. Niet alleen is er een grote hoeveelheid kennis bij de inwoners aanwezig over het eigen dorp, er blijkt ook in hoge mate een diepe, soms emotionele, betrokkenheid bij de toekomst ervan. De enthousiaste reacties sterken ons in het vertrouwen dat we niet alleen een plan voor maar vooral ook van de Bruenaar maken.

Soeters Van Eldonk Ponec architecten

April 2006

Djacco van de Bosch

Jos van Eldonk

Bruinisse 1864

Historisch beeld met haven

Huidige situatie zonder haven

Havenkade

2 Probleemstelling

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de problemen die concreet in het functioneren van het dorp signaleerd worden. De hier aangestipte thema's komen terug in de uitwerking van de deelgebieden in de volgende hoofdstukken.

Historie: 'gescheiden werelden'

In 1468 ontstaat, met de bedijking van de schorren aan de oostkant van het eiland Duiveland, de nieuwe polder met het daarin aangelegde dorp Bruinisse. Landbouw en visserij zijn van oudsher de belangrijkste middelen van bestaan. Met de bouw van de Grevelingendam (1965) krijgt de recreatie grote betekenis.

Vanaf de dijk liep een straat (Oudestraat) uit op een ringgracht met het kerkhof en de kerk. Langs deze straat en rond de ring werden de eerste huizen gebouwd. De bebouwing bleef tot in de 19e eeuw gericht op de haven. In de negentiende eeuw breidde het dorp zich eerst uit aan de oost- en westzijde en later aan de zuidzijde. In 1900 is de Veerhaven Zijpe aangelegd.

Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog is Bruinisse getroffen door een bombardement. Een groot deel van het dorp is toen in puin gelegd. In 1953 werd het dorp opnieuw getroffen; ditmaal door de Watersnoodramp. Bij de hernieuwde wederopbouw werd veel van de negentiende-eeuwse volkswoningbouw gesloopt.

In de jaren zeventig zijn aan de westzijde van het dorp, aan de overzijde van de N59, de recreatieve woongebieden Grevelingenhout en Aqua-Delta gebouwd. Er is destijds in dit gebied ook een jachthaven aangelegd.

De kern van het dorp ligt ten noorden van de Molenweg en ten oosten van de N59. Binnen het gebied van de kern bevinden zich alle belangrijke functies van het dorp (wonen, de vissershaven, sport, winkelen, horeca en dienstverlening). De recreatiegebieden aan de westkant van de N59 horen bij Bruinisse maar liggen voor je gevoel buiten het dorp.

De recreatieve woongebieden zijn introvert ontwikkeld waardoor er geen sterke relatie aanwezig is met het dorp. Van een evenwichtige harmonieuze groei van het dorp is daardoor geen sprake. Er zijn als het ware nieuwe eilanden op het eiland ontstaan.

Relatie met het water: 'verloren uitzicht'

Waar het dorp Bruinisse in de negentiende eeuw vooral uit economische overwegingen sterk gericht was op het water, is deze relatie in de twintigste eeuw steeds verder verzwakt.

In de negentiende eeuw stonden er meestoven (kleurstofbedrijven) op de dijk en bevonden zich oesterputten onder aan de dijk. Met aanleg van de verhoogde dijk na de Watersnoodramp is de directe zichtrelatie tussen het dorp, via de Oudestraat, en het open water verdwenen. Ook de functies op de dijk verdwenen in de tijd. De haven behield haar functie voor de vissersvloot en voor water gerelateerde bedrijvigheid en stalling. De visserij staat op dit moment economisch onder druk.

Het toerisme vanaf het water wordt slecht bediend in Bruinisse. Er ontbreken bijvoorbeeld passantenplaatsen direct bij de oude kern. De activiteiten in de haven zijn niet afgestemd op het toerisme.

Zijpe heeft inmiddels haar functie als veerhaven verloren. Een heroriëntering lijkt hier op zijn plaats. Om Zijpe nieuw leven in te blazen is een nieuwe impuls nodig om de aanwezige (gebruiks)kwaliteit te verbeteren.

Van Zijpe tot Grevelingenhout ligt Bruinisse aan het water. Toch is deze relatie met het water niet sterk ontwikkeld. De haven heeft geen uitnodigende uitstraling. De dijk werkt rondom als een barrière. Er ontbreekt een hoogwaardige wandel- en fietsroute langs de dijk en direct langs het water over de hele lengte van het dorp. Het directe uitzicht op het water vanuit het dorp is verloren gegaan.

Centrum: 'het ontbrekende hart'

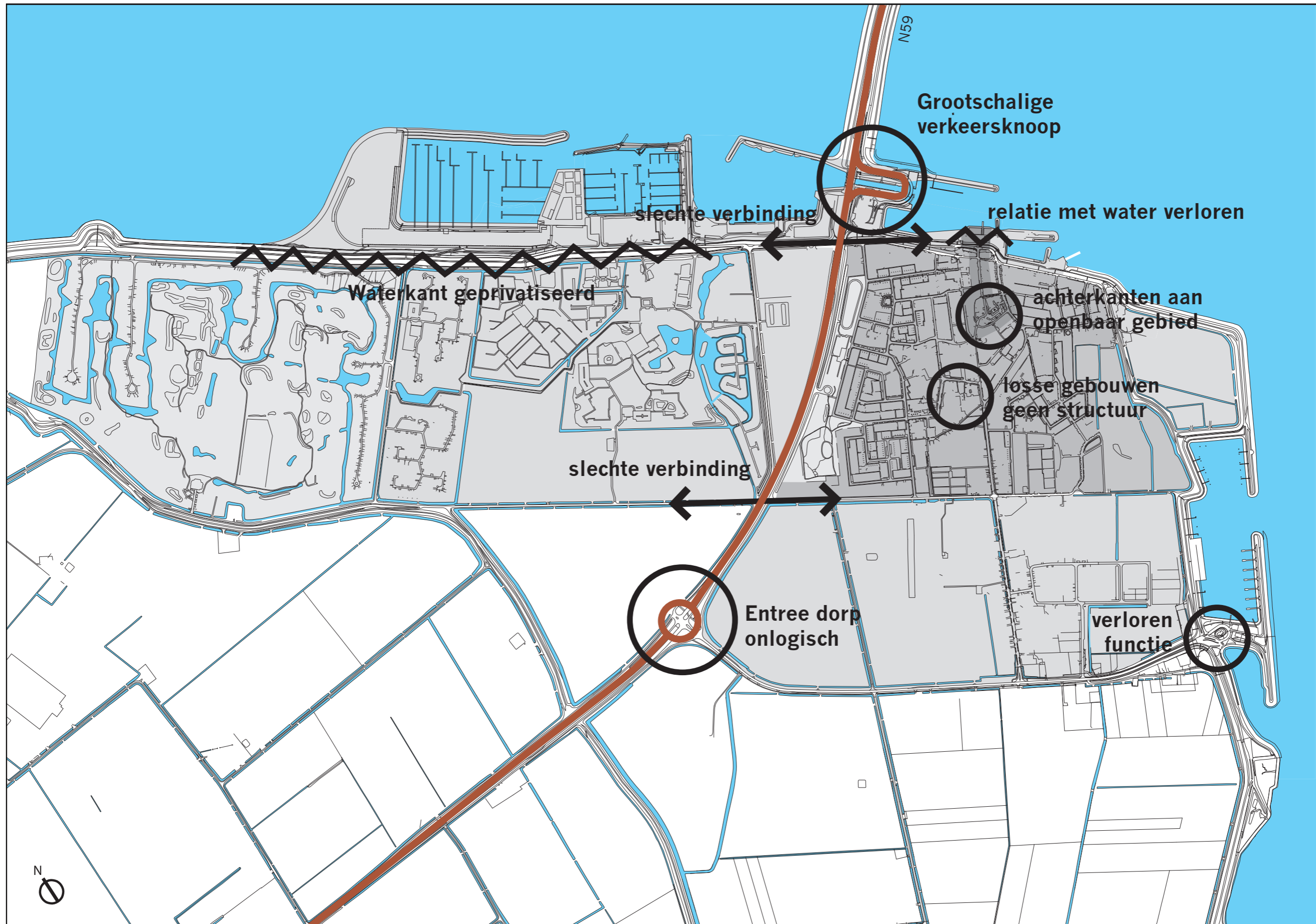
De winkelveorzieningen liggen op dit moment verspreid door het dorp. Er is een concentratie aan dagelijkse-boodschappen-winkels aan de Dreef. De kern aan winkels bevindt zich in de Nieuwstraat, echter niet aaneengesloten. Overige winkelveorzieningen zijn verspreid over Oudestraat en overige straten.

Culturele en maatschappelijke functies, die een bijdrage zouden kunnen leveren aan het levendige dorps hart, liggen buiten het directe centrum. Een aantrekkelijke horecavoorziening met terrassen ontbreekt.

Structuur: 'gebrek aan samenhang'

De oude dorpskern is na de oorlog als het ware binnenstebuiten gekeerd. Met de bouw van de nieuwe kerk is het oorspronkelijke kerkhof omgedoopt tot kerkplein. De structuur van huizen sluit daar echter niet op aan. Woningen staan met hun achterkant naar deze pleinruimte waardoor van een echt 'kloppend' dorps hart geen sprake is. Op veel plaatsen zijn er gaten in de morfologische structuur aanwezig. Rooilijnen ontbreken waardoor niet langer een hechte structuur voelbaar is. Op dit moment bestaat er een groot aantal bouwinitiatieven in het dorp. De onderlinge samenhang en afstemming ontbreken.

Relatie met de dijk

Ingewikkelde verkeersknoop

Sport in het dorp

Verkeer: 'het dorp gedeeld'

De N59 werkt als een sterke scheiding tussen de twee delen van Bruinisse. De meer recreatieve woongebieden zijn slecht verbonden met de voorzieningen en de oude kern. Het waar mogelijk opheffen van deze barrière is daarbij een opgave.

Met de aanleg van de nieuwe rotonde in de N59 is het beeld ontstaan dat je het dorp voorbij rijdt. Winkeliers klagen dat inwoners van de westkant van het dorp hierdoor sneller naar Zierikzee gaan dan naar de eigen kern. Daarnaast zijn er voor fietsers ter plaatse van de Molenweg gevaarlijke situaties ontstaan door het ontbreken van logische oversteekplaatsen.

Wonen: 'eenzijdig woningaanbod'

Het bestaande woningaanbod in Bruinisse is tamelijk eenzijdig. Vooral voor starters en ouderen ontbreken passende woningen. De woonfunctie in de kern staat onder druk waardoor de levendigheid verder afneemt. Spannende woonlocaties met direct zicht over het open water ontbreken. Bruinisse is aangewezen als groeikern op het eiland. Concreet betekent dit dat er ruimte is voor de realisering van ongeveer 115 woningen. Het is de opgave te streven naar een verruiming en versterking van het woningaanbod. Naast de versterking en herstructurering van de kern is er ruimte voor uitbreiding in het dorp tegen de bestaande kern. Er zal een afweging gemaakt moeten worden welke locaties hiervoor in aanmerking komen.

Sociaal-Economisch: 'leefbaarheid onder druk'

Bruinisse behoort tot de grotere kernen van Schouwen-Duiveland. Wat de ontwikkeling van de bevolking betreft volgt Bruinisse de landelijke demografische trends ("Sociale Structuurschets Schouwen-Duiveland, febr. 2002"):

- Vergrijzing: het aandeel 65-plussers in de totale bevolking neemt toe;
- Ontgroening: het aandeel kinderen in de totale bevolking neemt af;
- Verdunning: de gemiddelde huishoudengrootte daalt.
- Bruinisse heeft een dorps huis en kent een rijk geschakeerd verenigingsleven. Beide functioneren als sterk verbindend element in de kern. Het verenigingsleven kampt met een gebrek aan vrijwilligers.
- De kern beschikt over de volgende sociaal culturele functies: basisschool, bibliotheek, huisartsenpraktijk, jongeren centrum, museum, sportvoorzieningen.
- Er worden vraagtekens geplaatst bij de situering van een aantal functies. Voldoen deze functies nog en liggen deze faciliteiten op de juiste plek in het dorp?

De recreatiesector heeft zich de laatste jaren sterker ontwikkeld. Recreatie, visserij en landbouw zijn beeldbepalend voor Bruinisse. De werkgelegenheid in Bruinisse is echter te typeren als eenzijdig, beperkt en kleinschalig. Vooral voor de hoger opgeleiden is er een gebrek aan werkgelegenheid.

De kwaliteit van de recreatiesector staat onder druk. Er is een verdere kwaliteitsverbetering van het product gewenst.

Sport en voorzieningen: 'verouderde faciliteiten'

De sportvoorzieningen in het dorp voldoen niet meer aan de huidige eisen. De tennisvelden zijn toe aan een flinke opknapbeurt. De voetbalvelden missen een groot oefenveld en parkeerfaciliteiten. De scouting is op zoek naar nieuwe accommodatie. Zal er worden opgeknapt of moet er gestreefd worden naar samenwerking en integratie op een centraal sportpark?

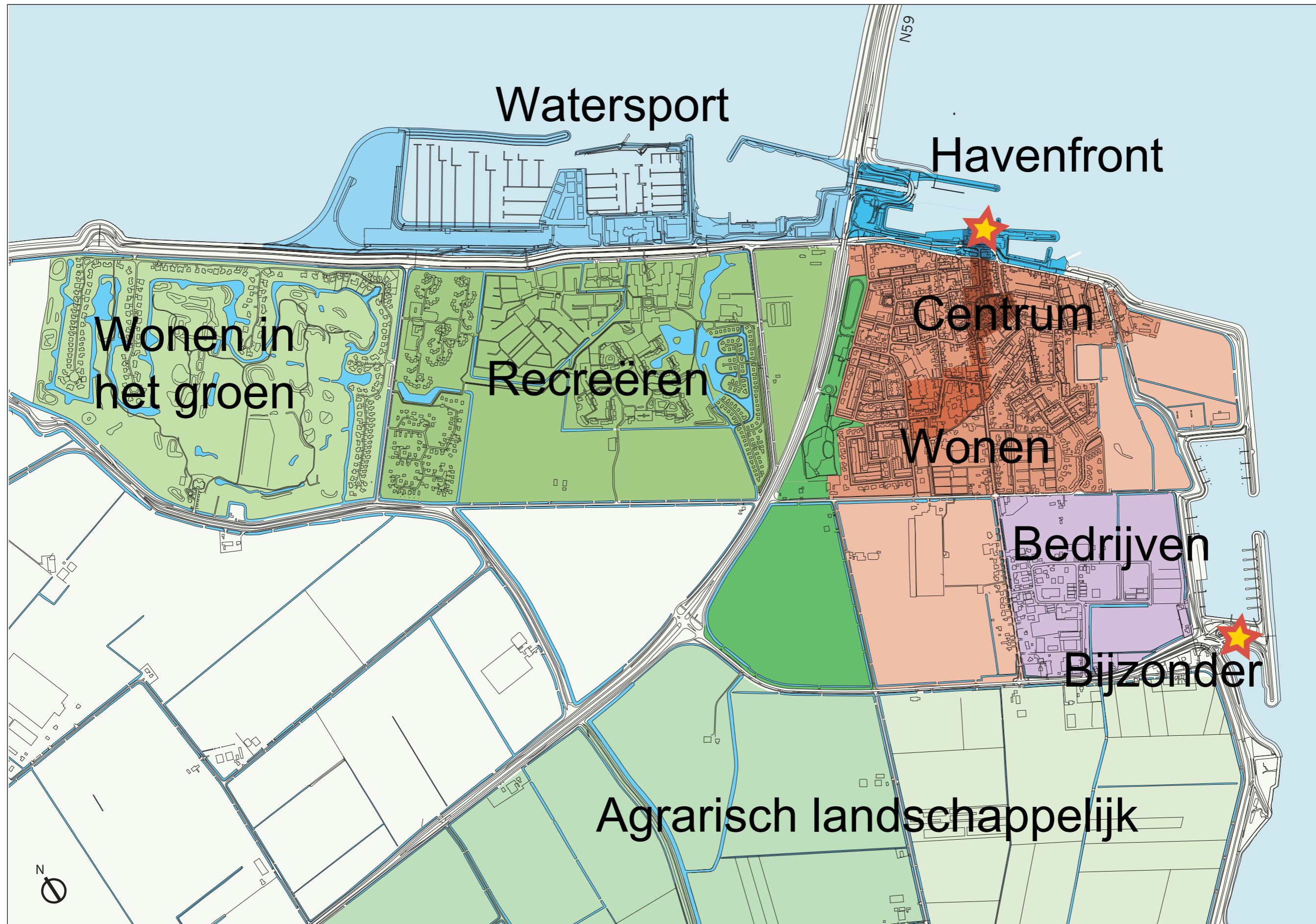
Openbare ruimte: 'versleten uitstraling'

Het waterfront en het dorpscentrum zouden het visite kaartje van Bruinisse moeten zijn. De invulling van het openbaar gebied is echter van een laag kwaliteitsniveau. De samenhang ontbreekt en de uitstraling is gedateerd. Materialen missen een duurzame uitstraling.

Samenvatting

- Bruinisse bestaat uit twee werelden
- De symbiose tussen visserij en toerisme ontbreekt
- Relatie tussen dorp en het water is op veel plaatsen verloren gegaan
- Zijpe heeft haar betekenis als veerplaats verloren
- De N59 knipt het dorp in twee stukken
- Er zijn geen goede verbindingen tussen de oost- en de westkant van het dorp
- Er zijn onveilige situaties voor fietsers bij het oversteken N59
- De openbare ruimte in het centrum is rommelig en kent veel achterkanten.
- De winkelstructuur van het dorp is onsamenhangend.
- Het woningaanbod is eenzijdig.
- Er zijn in het dorp functies die er niet thuis horen.
- De sportvoorzieningen zijn verouderd.
- De inrichting van het openbaar gebied is laagwaardig en versleten

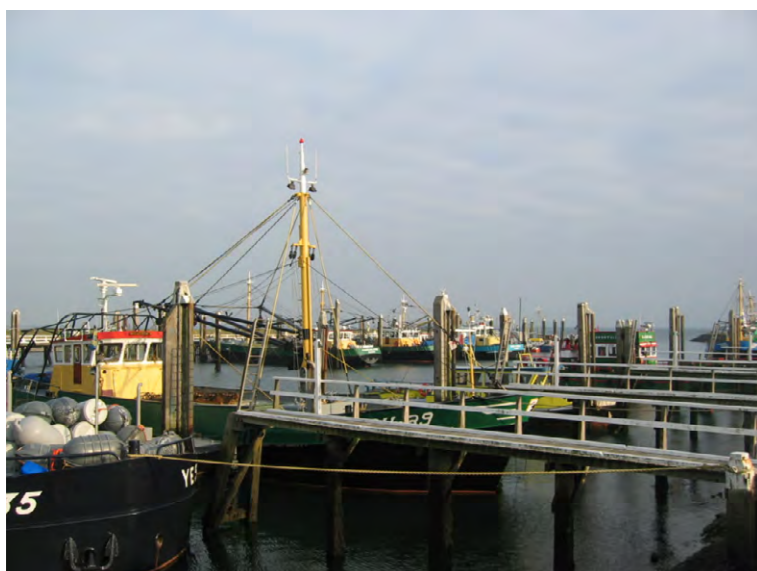

Relatie met de dijk

Oudestraat

Vissershaven

3 Algemene visie

De structuurschets is geen bouwplan voor Bruinisse. In de structuurschets wordt een wensscenario geformuleerd voor de verdere ontwikkeling van het dorp in de komende 15 jaar. De schetsen en tekeningen die zijn opgenomen in deze visie zijn te zien als voorbeelduitwerkingen van dit wensscenario. In nadere uitwerkingen kunnen partijen komen tot concrete bouwplannen.

De visie wordt in hoofdlijn bepaald door de volgende kerndoelen:

Versterking van de relatie tussen dorp en water

Vanuit economisch recreatief oogpunt is het van belang de relatie tussen het dorp en het water weer te herstellen. Een hogere gebruikskwaliteit voor de kustzone en een hoogwaardige inrichting en transformatie van het havenfront zullen het dorp voor toeristen aantrekkelijker maken. Een directe zichtrelatie tussen dorp en open water is daarbij van belang.

Om de visserij ook op lange termijn voor Bruinisse te behouden is er een symbiose noodzakelijk met het toerisme. Op die manier zal Bruinisse een uniek karakter kunnen ontwikkelen waar de dynamiek van de visserij gecombineerd kan worden met recreatie.

Uitbouw van het centrum tot een aantrekkelijk winkel- en dorpshart

De vele bouwinitiatieven in het dorp worden zo op elkaar afgestemd dat een aantrekkelijk dorpshart kan ontstaan. De winkelfunctie wordt geconcentreerd en bijzondere voorzieningen krijgen een plek in het centrum. Culturele functies (bijvoorbeeld bibliotheek) en horeca kunnen een plek krijgen rond de kerk. Bruinisse krijgt een aantrekkelijk en bereikbaar dorpshart.

Versterking van de kern

Bruinisse is aangewezen als ontwikkelingspool voor het gemeentelijke woningbouwprogramma. Uitgangspunt daarbij is dat de woningen in principe in aansluiting op de bestaande kern worden gebouwd. Hierdoor ontstaat een vergroting van het draagvlak voor de voorzieningen en wordt de leefbaarheid in de kern vergroot. Hierbij moet je streven naar een evenwichtige opbouw voor alle leeftijd- en gebruikersgroepen in het dorp. Door het behoud en de optimalisatie van de voorzieningen kan Bruinisse zich duurzaam ontwikkelen.

Verbetering van de oost-westverbindingen in het dorp

De N59 werkt als barrière tussen de twee delen van het dorp. Het versterken van de verbindingen tussen oost en west is van belang voor het optimaal functioneren van het centrum. De goede bereikbaarheid en voldoende parkeervoorzieningen zijn daarbij essentieel. Potentiële bezoekers zullen het dorp niet langer voorbijrijden.

Duurzame verbetering van de sportvoorzieningen

Er wordt een begin gemaakt met het concentreren van de sportvoorzieningen. In het zuidelijk deel van Riekusweel is ruimte voor zowel de voetbalvelden als de tennisvelden (op termijn). Deze plek ligt gevoelsmatig nog steeds in het dorp waardoor er voor kinderen een sociaal- en verkeersveilige oplossing mogelijk wordt.

Evenwichtige en aantrekkelijke uitbreiding van de woonfunctie

Er is ruimte voor 115 nieuwe woningen in Bruinisse. Door deze woningen in diverse categorieën te realiseren ontstaat een breed en aantrekkelijk aanbod en wordt de kern versterkt. Wonen voor starters en ouderen ter versterking van de kern. Wonen op bijzondere locaties met zicht over het water. Wonen in ruime woningen met tuin. Door vooral ook voor starters en jongeren te bouwen is een evenwichtige bevolkingssamenstelling te bereiken.

Hoogwaardige inrichting openbaar gebied

Er wordt een integrale aanpak voor de inrichting van het openbaar gebied bepleit. Vooral het centrum en het waterfront verdienen een upgrading. Het zullen gebieden worden met een sterk eigen karakter: het sfeervolle centrum en het dynamische waterfront.

Voorstel kustzone

Achter de dijk

Twee niveau's

Achter de dijk

4 Bruinisse en het water

Vanuit economisch recreatief oogpunt is het van belang de relatie tussen het dorp en het water weer te herstellen. Een hogere gebruikskwaliteit voor de kustzone en een hoogwaardige inrichting en transformatie van het havenfront zullen het dorp voor toeristen aantrekkelijker maken. Een directe zichtrelatie tussen dorp en open water is daarbij van belang.

Om de visserij ook op lange termijn voor Bruinisse te behouden is er een symbiose noodzakelijk met het toerisme (vergelijk bijvoorbeeld Volendam en Urk). Op die manier zal Bruinisse zich kunnen onderscheiden van de meer strand- en zeegerichte badplaatsen.

Uitgangspunt bij de opstelling van de structuurschets, is het versterken van de relatie tussen Bruinisse en het water. Bruinisse heeft een lange kustzone met een grote diversiteit aan functies. In het streefbeeld van deze kustzone wordt enerzijds gezocht naar continuïteit, anderzijds zijn er voor specifieke plekken specifieke scenario's aangegeven. In dit hoofdstuk worden als uitwerking van de algemene visie de verschillende deelgebieden toegelicht.

Algemeen

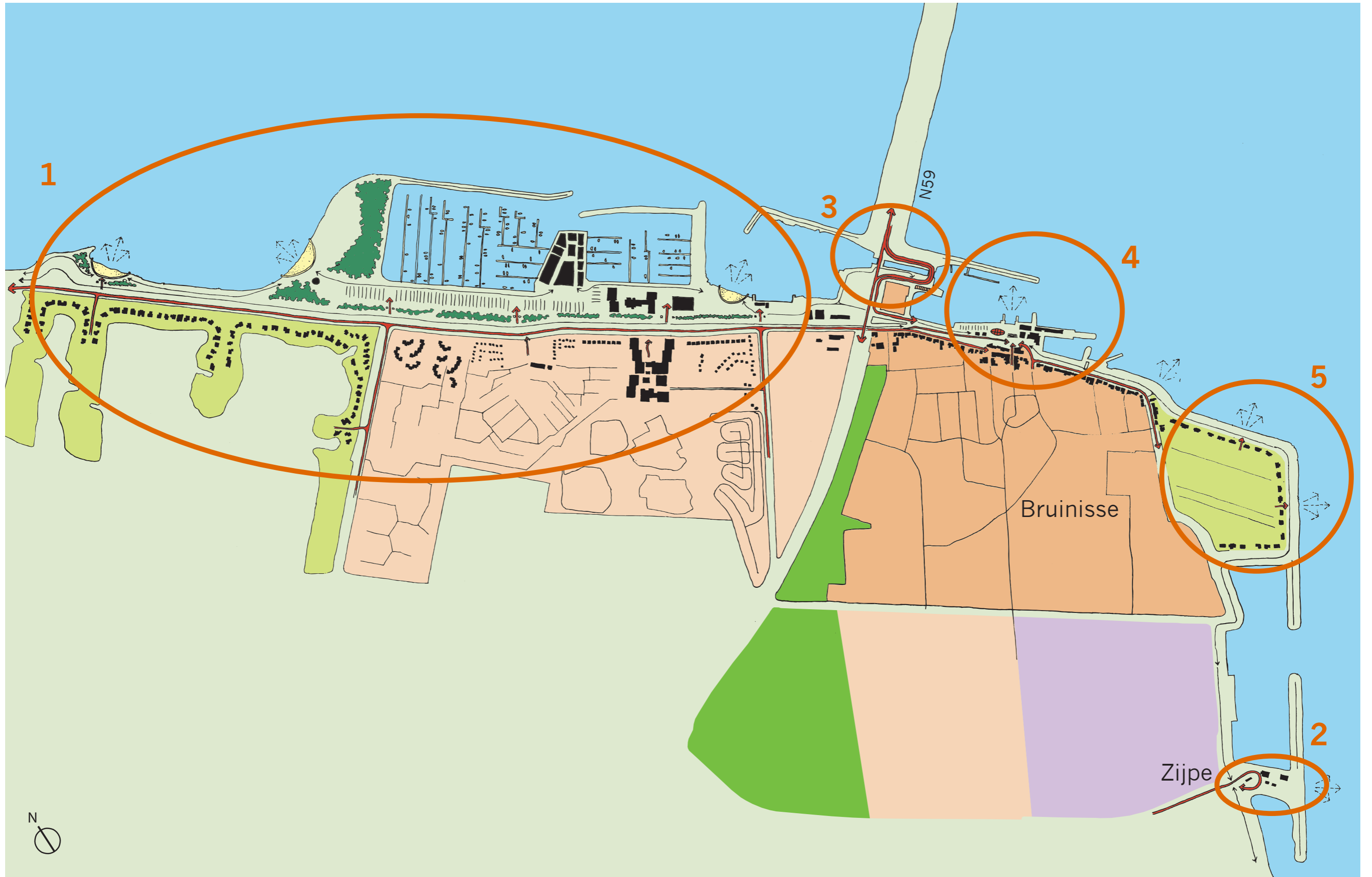
Een belangrijke manier om de relatie met het water te versterken ligt in het aanleggen van een hoogwaardige continue route langs het water en daar waar er al een route is het verbeteren er van. Het is het streven om dit op twee niveaus te bereiken.

Op het hoge niveau, op de dijk, is een hoogwaardige langzaamverkeersroute gewenst, langs het hele dorp van Grevelingenhout tot voorbij Zijpe. Op een aantal plaatsen kan ook lokaal autoverkeer gebruik maken van deze route. Het is de route waarbij vooral het uitzicht over het dorp en het water het thema is (balkon, uitkijkpunt, rustplek, ontmoetingsplaats, dijktrap). Er is in de inrichting in basis te denken aan een brede wandelroute en een fietspad. Fietser en voetganger bepalen de snelheid.

Op het lage niveau, direct aan de waterkant, gaat het om een continue wandelroute. Langs de hele kustlijn van het dorp is het wenselijk om te kunnen wandelen in direct contact met het water. De diversiteit aan functies wordt daar zichtbaar. De voetganger bepaald hier de snelheid.

Beide verbindingen zullen sterk bijdragen aan de versterking van de visuele en fysieke verbinding tussen het oostelijke en het westelijk deel van het dorp. Vooral de knoop rond het sluiscomplex zal hier nadere studie vragen. Een betere passeerbaarheid voor voetgangers over het sluisencomplex lijkt hier essentieel.

Dwars op deze twee verkeersroutes langs het water krijgen de verbindingen met het dorp en de recreatiegebieden vorm. In de visie wordt gepleit voor het maken van openbare verbindingen tussen de gebieden in het dorp en het water op de koppen van de straten. Door middel van dijktrappen, hellingbanen, uitzichtpunten, openbare stranden, open kade, bankjes e.d. wordt hier de relatie tussen de delen van het dorp en het water versterkt.

Kustzone openbaar

Westelijk deel (1)

In het westelijk deel van het dorp staat de hoogwaardige kwaliteit van de relatie met het water onder druk. De nieuw te ontwikkelen jachthavens dreigen zich met hun achterkant naar de kustweg te ontwikkelen, ook de recreatiegebieden zijn tamelijk introvert in hun uitstraling. Bij de verdere uitwerking van plannen zullen dit aandachtspunten moeten worden. Het openbaar houden van de koppen van de straten en het creëren van een directe zichtlocatie met het water is hier van belang.

Uit de bijeenkomsten met het dorp bleek dat er een sterke wens is om de kustzone zo veel mogelijk openbaar te laten zijn. Het is daarbij essentieel om rekening te houden met een openbare wandel/fietsroute over het terrein van de nieuwe jachthaven met meerdere verbindingen op de koppen van de straten.

Ontwikkelingen in dit gebied dienen zich met een voorkant naar de kustweg te manifesteren.

Vluchthaven bij Zijpe

Referentie mogelijke bijzondere functie in Zijpe

Zijpe (2)

Met het verdwijnen van het veer heeft Zijpe haar bijzondere positie in het dorp verloren. De bebouwing en de helling herinneren nog aan de veerverbinding maar de dynamiek is verloren gegaan. Het noordelijk deel zal moeten passen bij de functie van visserijhaven. In de visie wordt gepleit voor het opnieuw inzetten op een bijzondere functie voor het zuidelijk deel van Zijpe. Initiatieven voor een herbestemming van de oude veerpont passen in dit beeld. Ook de komst van een bijzondere (toeristische) trekker is aantrekkelijk als nieuwe katalysator voor deze plek. Op deze plek kan een uitwisseling plaats vinden van auto/fiets/wandelroutes. Nieuwe initiatieven moeten echter passen binnen de huidige milieuzonering en mogen het functioneren van de haven, de loswal en het bedrijventerrein niet frustreren.

Sluiscomplex (3)

Het sluiscomplex is mede door de ontwikkeling van de bypass een steeds ingewikkelder verkeersknoop geworden. In nader studie zal gezocht moeten worden naar een verdere verbetering van de relatie met het water. De wandelroute langs het water zal ter plaatse van het sluiscomplex verbeterd moeten worden waardoor de barrièrewerking wordt verminderd.

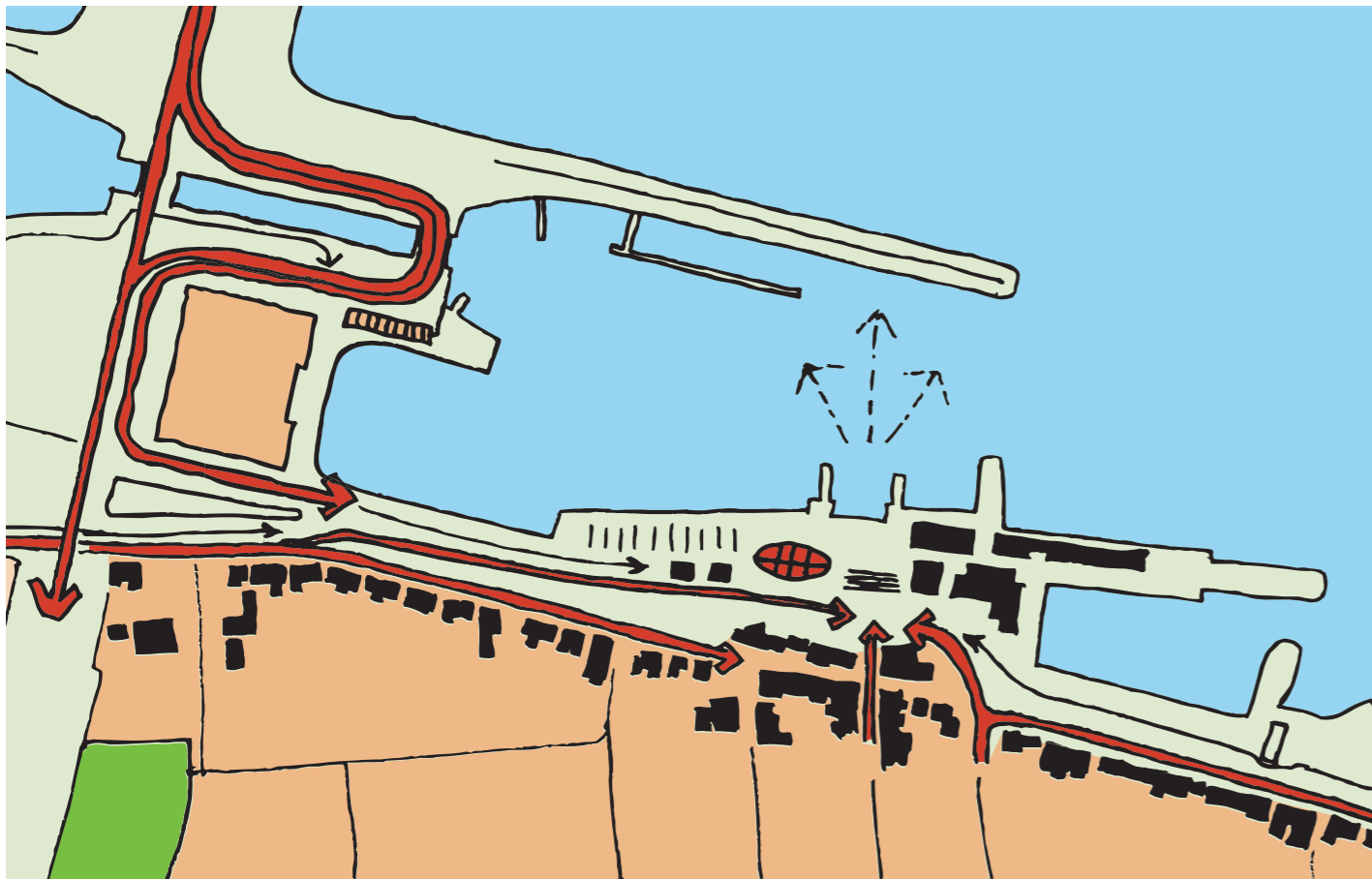

Verloren uitzicht

impressie voorbeelduitwerking hervonden uitzicht

Voorbeelduitwerking havenfront

Voorbeelduitwerking Stoopfolder

Huidige havenactiviteiten

Referentie bijzonder gebouw in het havenfront

Voorbeeld neerklapbare waterkering "dutchdam"

Havenfront (4)

Kijkend vanuit de Oudestraat is het oorspronkelijke vrije zicht op het water verdwenen. Waar eens de kademuur lag, nu nog zichtbaar in de houten steigerconstructie, ligt nu een dijk en het uitzicht vanuit het dorp wordt nu bepaald door de bedrijfsgebouwen op de kade.

In de visie wordt op deze historische plek gepleit voor een aantal ingrepen.

De relatie met water is te versterken door in overleg met Rijkswaterstaat, juist op deze plek de mogelijkheden te onderzoeken van een alternatieve dijkconstructie. Op meerdere plaatsen in Europa worden inmiddels beweegbare dijkconstructies toegepast (drijvend, schuivend) om juist de relatie tussen stad en water te versterken. Met een dergelijke oplossing kan een begin gemaakt worden met een nieuwe generatie Deltawerken waarin veiligheid gecombineerd wordt met versterken van cultuurhistorische betekenis.

Daarnaast wordt gepleit voor een functionele heroriëntatie in het gebruik van de haven. Het zou aantrekkelijk zijn scenario's te ontwikkelen waarin visserij en toerisme samen bepalend worden voor de dynamiek van de haven. Er kan een symbiose ontstaan waardoor de visserij ook op termijn behouden blijft voor Bruinisse. Het toeristisch aantrekkelijk maken van de visserijactiviteiten (verkoop van vis, lossen van schepen, rondvaarten, meevaren, zelf vissen, vismarkt e.d.) is daarbij van belang. Er zal een aantrekkelijk verblijfsklimaat gecreëerd kunnen worden.

Het verplaatsen van delen van de bedrijfsbebouwing ligt dan voor de hand om een open waterfront vanuit het dorp te kunnen creëren. Maar ook het toevoegen van hoogwaardige functies in nieuwe bijzondere bebouwing is hier aantrekkelijk. Ook deze gebouwen dienen als 'trekkers' zichtbaar te zijn vanuit het dorp.

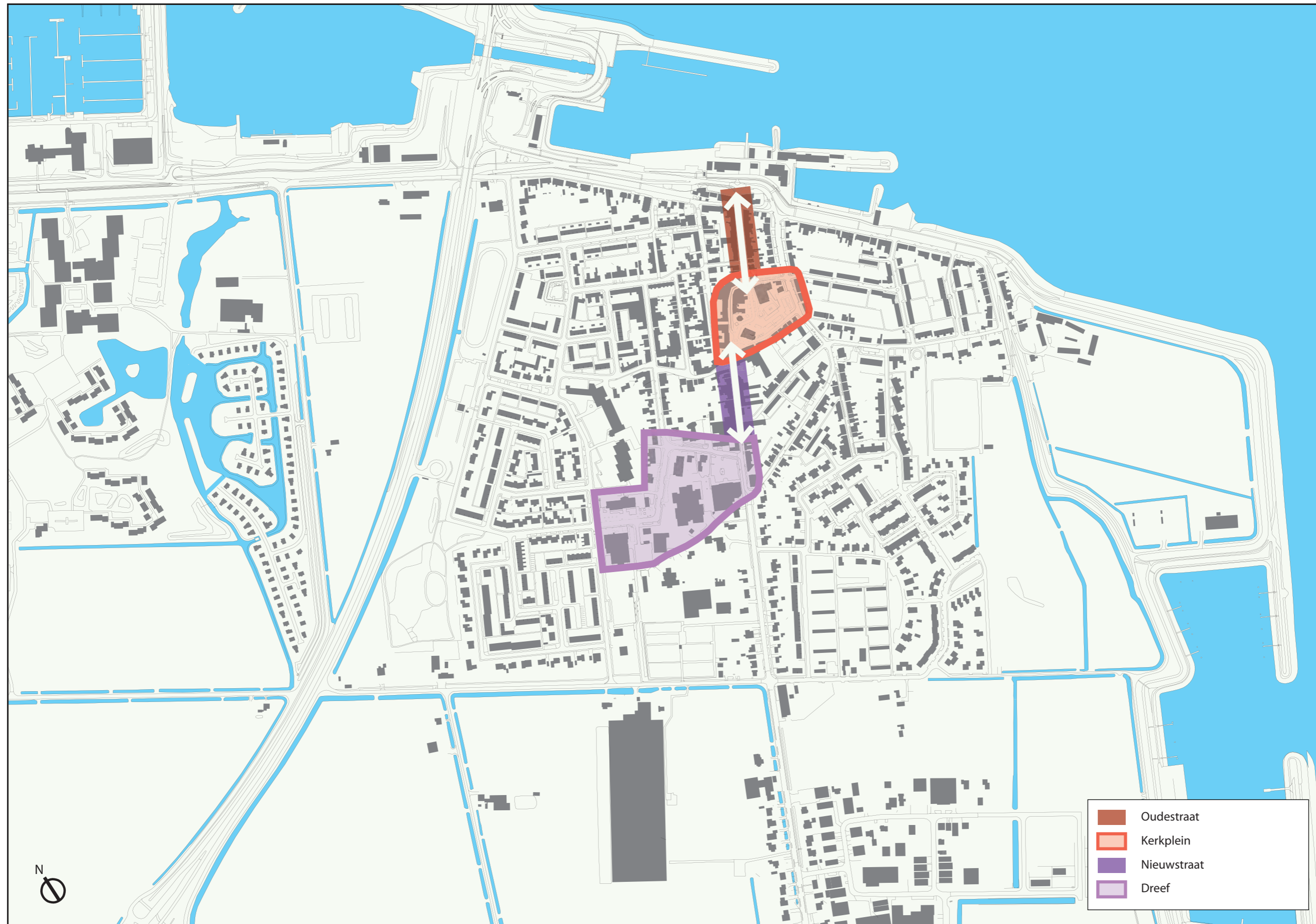
In combinatie met parkeervoorzieningen is hier het toeristische havenfront van Bruinisse te ontwikkelen.

Stoofpolder (5)

De Stoofpolder lijkt een van de mogelijke uitbreidingslocaties van het dorp. Door haar ligging en relatie met het water is er potentie om op deze plek een uniek woonmilieu te ontwikkelen. Het is daarmee voor het eerst sinds de negentiende eeuw weer mogelijk woningen te maken met een directe relatie met het water. Met een ontwikkeling langs de dijk is hier met woningbouw de oude relatie tussen dorp en water te herstellen.

Samenvatting

- *Hoogwaardige continue kustroutes van Grevelingenhout tot voorbij Zijpe: hoog op de dijk en laag langs het water.*
- *Routes naar het water vanuit het dorp en de recreatiegebieden versterken en koppelen aan bijzondere openbare plaatsen.*
- *Functies aan het water hebben een voorkant naar de kustweg.*
- *Vissershaven als karakteristieke plek van Bruinisse herstructureren en initiatieven voor toerisme en visserij koppelen. Mogelijk nieuwe bijzondere gebouwen toevoegen.*
- *Onderzoek naar mogelijke technische 'intelligente' dijkoplossingen ter plaatse van de Oudestraat om de verbinding tussen het dorp en het havenfront te verbeteren.*
- *Zijpe nieuw leven inblazen door het te herstructureren en mogelijk nieuwe functies toe te voegen ter versterking van de karakteristiek.*
- *Inzetten op wonen met zicht op het water.*
- *Inzetten op herstructureren van de infrastructuur rondom het sluisencomplex. Sluisencomplex als bijzondere plek aan de kust inpassen in de route langs het water.*

Gebieden centrum met hun verbindingen

Oudestraat en kerk

Nieuwstraat

Dreef

5 Aantrekkelijk dorpshart

De structuur van het dorp is rommelig. Woningen staan met hun achterkant naar het openbaar gebied waardoor van een echt 'kloppend' dorps hart geen sprake is. Op veel plaatsen zijn er gaten in de morfologische structuur aanwezig.

In de visie wordt een integraal beeld geschetst voor de gewenste ontwikkeling van Bruinisse op gebied van winkelen, wonen en bijzondere functies. Om dat aantrekkelijke dorps hart te realiseren is gezocht naar een economisch realistische mix aan functies, passend bij de karakteristiek van het centrum. Op een aantal plaatsen lijken stedenbouwkundige ingrepen ook wenselijk. De vele bouwinitiatieven in het dorp worden zo op elkaar afgestemd dat er ook echt een aantrekkelijk dorps hart kan ontstaan.

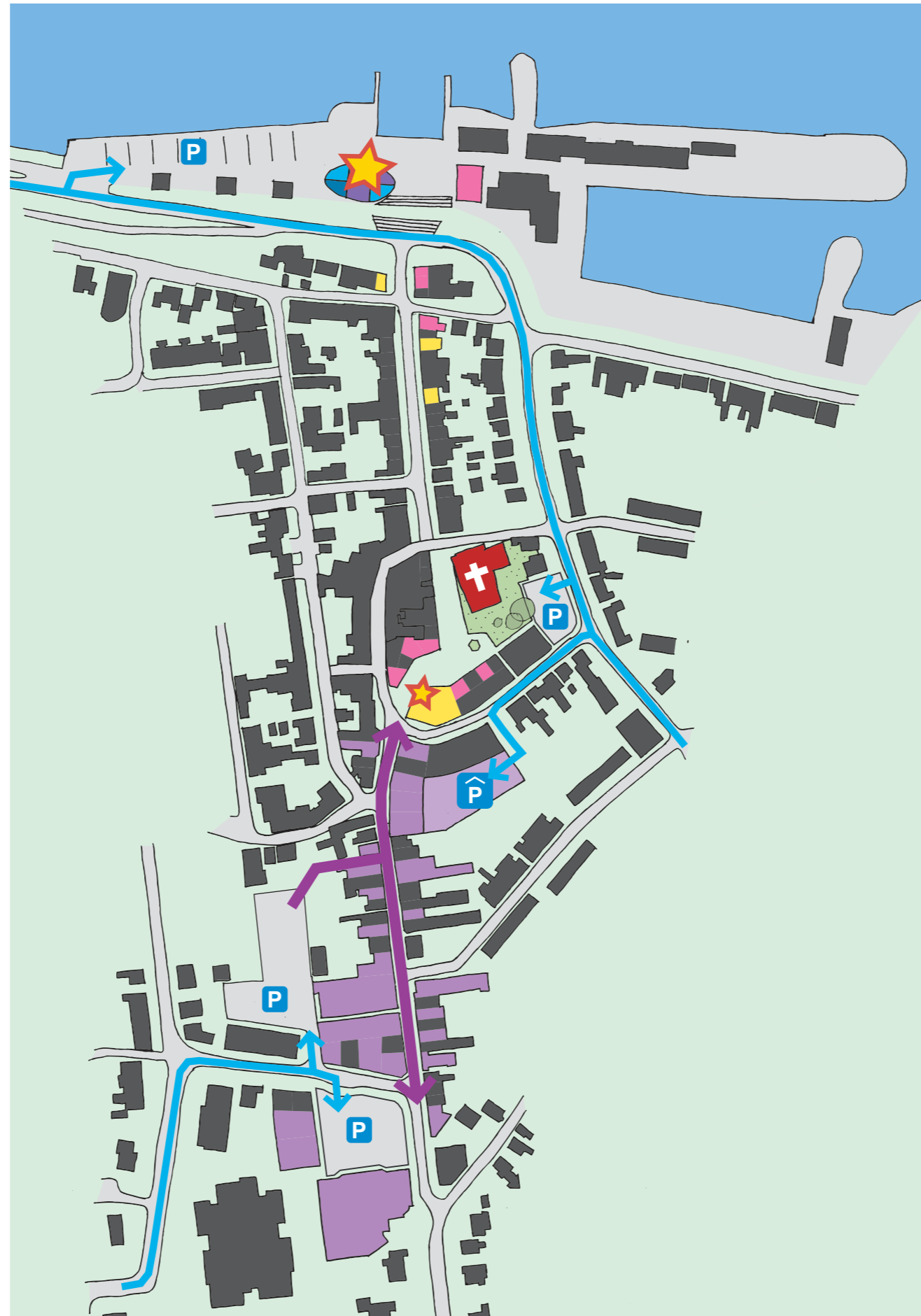
Deelgebieden

Het centrum van het dorp kent twee karakteristieke delen: het meer historische centrum met daarin het merendeel van de centrumvoorzieningen en de randen er omheen met in hoofdzaak een woonbestemming.

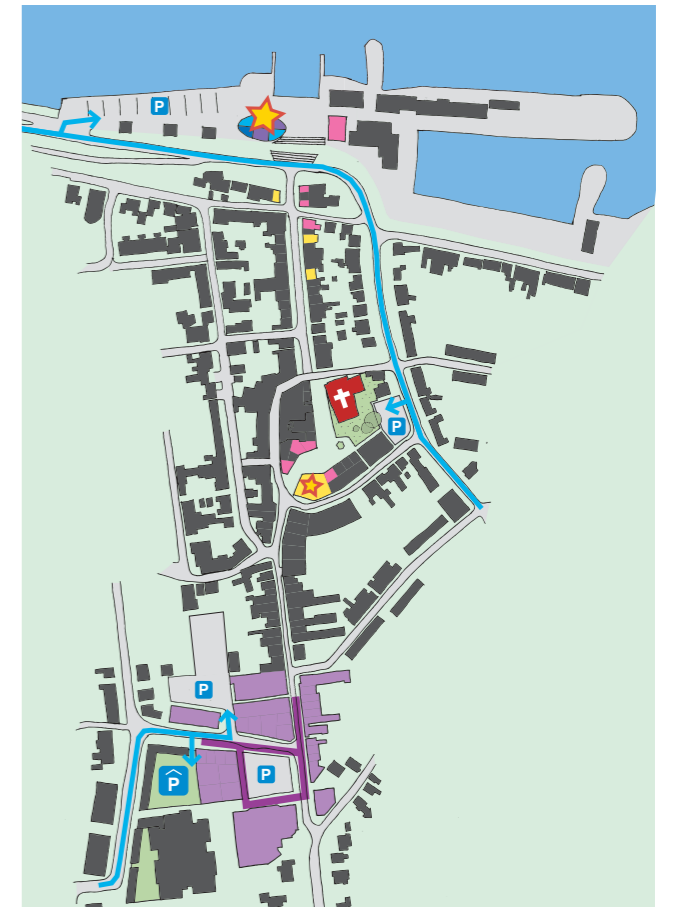
Centrumvoorzieningen

Het (her) definiëren van de centrumstructuur van Bruinisse is een belangrijk onderdeel van deze structuurschets. In de aanloop hiertoe is met ondernemers en bewoners gediscussieerd over verschillende (winkel)modellen voor het centrum.

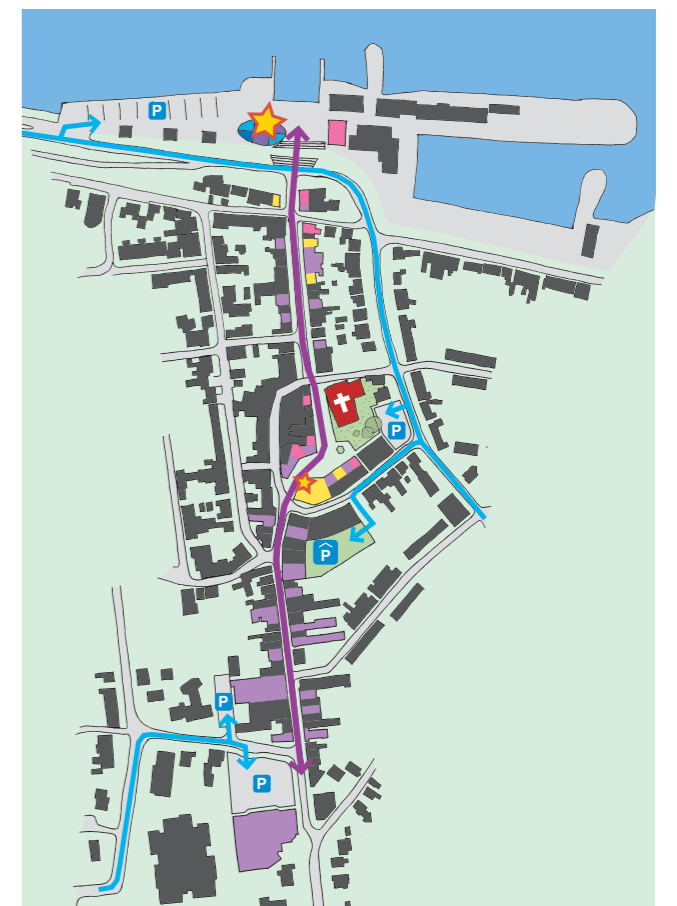
In alle modellen wordt er van uit gegaan dat de groei van het winkelapparaat slechts beperkt kan zijn. Op dit moment constateren ondernemers dat de aantrekkelijkheid van het winkelgebied van Bruinisse voor consumenten afneemt. Men geeft aan dat dit te maken heeft met verschillende aspecten zoals sfeer, routing, uitstraling en bereikbaarheid. In de verschillende modellen die ontwikkeld zijn wordt gestreefd naar een opwaardering van de drie belangrijke plekken in het dorp: Haven, Kerkplein en Dreef. De modellen verschillen vooral in de manier waarop de winkelstructuur daar op aansluit.

Model 3 (Concentratie)

Model 1 (Solitair)

Model 2 (Spreiding)

Model 1 'solitair'

In dit model wordt een sterk solitaire ontwikkeling voorgestaan voor de belangrijke pleinen in het centrum. De Haven ontwikkelt zich tot toeristisch centrum gericht op het water. Het kerkplein wordt een horecaplek in het dorp, mogelijk aangevuld met bijzondere functies. Het kernwinkelgebied concentreert zich rond de Dreef. De gebieden ertussen (Oude straat en Nieuwstraat) zijn in deze ontwikkeling ondergeschikt.

Model 2 'spreiding'

In dit model wordt ingezet op een sterke winkelontwikkeling in het hele gebied tussen Dreef en Haven, in de Oude straat en de Nieuwstraat. Ook in dit model zal het Kerkplein een cultuur/horeca functie krijgen en de haven zich ontwikkelen tot een meer toeristisch centrum. De straten zullen een gemengd karakter krijgen met afwisselend wonen en winkels op de begane grond. Er is onvoldoende programma voor een volledige bewinkeling tussen Haven en Dreef.

Model 3 'concentratie'

In dit model ontwikkelt het gebied tussen Dreef en Kerkplein (Nieuwstraat) zich tot het kernwinkelgebied van Bruinisse. Hier is volledige bewinkeling op de begane grond mogelijk. Op een aantal plekken zal hier de woonfunctie verdwijnen. Een aantal winkels zal zich ook met een voorkant moeten manifesteren aan de Nieuwstraat. Het Kerkplein krijgt een cultuur/horecafunctie. Het gebied tussen Kerkplein en Haven (Oude straat) ontwikkelt zich tot toeristisch/recreatief gebied. Bijvoorbeeld met museum, bijzondere restaurants, souvenirs, startende ondernemers, bedrijfjes aan huis. De Haven krijgt een meer toeristische functie.

Ondernemers en bewoners spreken collectief een voorkeur uit voor model 3. In model 1 mist men de verbindingen tussen de pleinen in het dorp. Men verwacht dat daardoor de pleinen niet tot ontwikkeling komen. Dit model verzwakt de positie van de Nieuwstraat. Voor model 2 acht men het aanbod aan winkels te beperkt. Het gevaar ontstaat dat de spoeling te dun wordt waardoor leegstand ontstaat of geen sterk winkelmilieu tot ontwikkeling komt.

Model 3 past in de ogen van betrokkenen bij de ambitie van Bruinisse. Een versterking van het gebied Dreef en Nieuwstraat tot echt kernwinkelgebied van Bruinisse. Met een versterking van de parkeerfunctie en de toevoeging van trekkers op de kop van de Nieuwstraat, ter hoogte van het Kerkplein. Met een herontwikkeling van het Kerkplein tot sfeervol horecagebied, aangevuld met een culturele functie als bijvoorbeeld de bibliotheek. Ontwikkeling van de Oude straat als belangrijke verbinding tussen Kerkplein en Haven met functies als restaurants, toeristische winkels, wonen en werken en de inrichting als flaneergebied.

Samenvatting

- *Streven naar een compacte winkelstructuur in de Nieuwstraat*
- *Dreef krijgt het karakter van een bereikbaar boodschappen gebied*
- *Kerkplein transformeren tot sfeervol dorpsplein met horeca en bijzondere voorzieningen*
- *Oudestraat krijgt toeristisch karakter (souvenirs, restaurants, Museum)*
- *Haven als dynamisch centrum van Bruinisse (symbiose visserij en toerisme)*

Voorstel morfologie dorp

Achterkanten aan de straat

Ongewenste functies in het centrum

Geen duidelijke begrenzing openbareruimte

6 Structuur van het dorp

In de structuurschets wordt wat preciezer ingezoomd op de structuur van het meer historische centrum van Bruinisse. Het is een pleidooi om vooral zorgvuldig om te gaan met de nog bestaande stedenbouwkundige structuur en hier ook in de schaal en taal van de architectuur op aan te sluiten. Waar mogelijk zou in dit gebied ook de oude structuur hersteld moeten worden. In het gebied buiten het historische centrum is meer vrijheid bij het inpassen van nieuwe ontwikkelingen.

Bestaande situatie

Er is door middel van de morfologische kaart een inventarisatie gemaakt van de bestaande stedenbouwkundige structuur. Er blijken forse gaten te zitten in de van oorsprong gesloten straatwanden. Daarnaast ontbreekt de heldere scheiding tussen openbaar en privé in Bruinisse. Veel gebouwen staan met hun achterkant naar het openbaargebied.

In het gebied van de haven blokkeren bedrijfsgebouwen het directe zicht op het water. Hoogwaardige bijzondere gebouwen ontbreken hier. Het is niet de 'voorkant' van Bruinisse.

Vooraf rond het Kerkplein liggen veel achterkanten aan het openbaargebied. De oude structuur van het Kerkhof is hier nog zichtbaar. Het functioneert niet als intiem centrum.

In het gebied rond de Dreef zijn gebouwen grootschalig en is de stedenbouwkundige structuur onduidelijk.

Nieuwe structuur

De structuurvisie stelt dat je de op plaatsen gehavende structuur in het bestaande centrum (op termijn) moet herstellen. Achterkanten in het openbaargebied dienen vermeden te worden en op termijn te verdwijnen. Er dient maximaal ingezet te worden op de ontwikkeling van voorkanten aan de hoofdstraten in het centrumgebied. Waar mogelijk zou weer op de (historische) rooilijn gebouwd mogen worden om zo de dichte structuur van het centrum verder te versterken.

Haven

Bij de ontwikkeling van de haven zijn een aantal nieuwe structuurbehalende elementen gewenst. De haven zal als voorkant van Bruinisse moeten functioneren. De toevoeging van bijzondere karakteristieke gebouwen is hier denkbaar. Bedrijfsgebouwen die de directe relatie tussen dorp en water belemmeren zouden op termijn moeten verdwijnen.

huidige situatie kerkplein

impressie voorbeelduitwerking kerkplein

Structuur centrum 1936

Voorbeelduitwerking centrum / kerkplein

Geen grote sprongen in de rooilijn

Geen grote horizontale gebouwen

Geen hoge gebouwen

Kerkplein

Vooral rond het Kerkplein ligt een opgave om de aanwezige achterkanten (garages en bergingen) om te vormen tot aantrekkelijke voorkanten van winkels en horeca. Het Kerkplein zou getransformeerd moeten worden tot een intiem dorpsplein (besloten, kleinschalig, menselijke maat). Op deze locatie is extra bebouwing wenselijk om dit te realiseren. Hierdoor wordt de sfeer intiemer.

Dreef

De dreef heeft het karakter van een efficiënt boodschappencentrum. Deze functie zal het ook in de toekomst behouden. Het parkeren behoudt hier de prominente plek. Aanpassingen in de structuur moeten laden en lossen verbeteren. Door de toevoeging van extra bebouwing kan het parkeerplein ruimtelijk helder worden gedefinieerd.

Beeldkwaliteit

De bebouwing in het historisch deel van het centrum is pandsgewijs van opzet. De meeste gebouwen zijn een of twee bouwlagen met een kap. De kappen zijn in hoofdzaak dwarskappen. Veel gebouwen zijn van metselwerk of stucwerk en kennen een verticale raamindeling. De gebouwen staan niet streng in de rooilijn. Juist de kleine verspringingen en tussensteegjes tussen de gebouwen geven het dorp haar dorps karakter.

In de structuurschets wordt voor het historische deel van het centrum maximaal ingezet op behoud en herstel van het historische beeld. Hiermee is het karakter van het centrum te versterken en ontstaat een aantrekkelijk en harmonisch beeld voor bewoners, bezoekers en toeristen.

Nieuwe invullingen dienen hier in maat, schaal en materiaal aan te sluiten bij de bestaande structuur. Nieuwe invullingen zijn hier 'historiserend' van karakter. Nieuwbouw zal ongeveer even hoog moeten zijn als de bestaande bebouwing (maximaal 2 lagen met kap); nieuwbouw zal min of meer in de rooilijn gebouwd moeten worden (kleine sprongetjes toegestaan); nieuwbouw zal de typologie van het bestaande centrum over moeten nemen (lossen panden met kap).

Centrum-zuid

In het zuidelijke deel van het centrum zijn op dit moment meer grootschalige functies aanwezig. Nieuwe invullingen zullen aansluiten op de omliggende bebouwing in maat en schaal maar hebben een grotere vrijheid in hun verschijning. Het beeld van grote bouwvolumes is hier ongewenst, grootschalige functies zullen de uitstraling van kleinere gebouwen krijgen.

Buiten het historische centrum

Buiten het historische centrum is de stedenbouwkundige structuur minder eenduidig. De woongebieden zijn voor een groot deel in de twintigste eeuw gerealiseerd. Nieuwe gebouwen en herstructureringen dienen ook hier een relatie te hebben met de bestaande structuur. Grootschalige ontwikkelingen zijn ook hier ongewenst. In deze delen van het centrum is een grotere vrijheid in bebouwingstypologie en hoogte mogelijk.

Samenvatting

- *Gehavende structuur in het dorp aanhelen*
- *Voorkanten aan het openbaargebied*
- *Haven, Kerkplein en Dreef herstructureren*
- *Bouwen in de schaal en taal van het dorp*

- Verbetering en verbreding bestaande viaduct
- Mogelijke plaats extra tunneltje langzaamverkeer
- Mogelijke plaats extra tunneltje langzaamverkeer

Mogelijke verbeter voorstellen voor oost-west verbindingen

Moeilijke verbindingen

Moeilijke verbindingen

Nauwe verbinding

7 Bereikbaar Bruinisse

De N59 werkt als een sterke scheiding tussen de twee delen van Bruinisse en de rotonde ligt voorbij het dorp. Het versterken van de verbindingen tussen oost en west is van belang voor het optimaal functioneren van het centrum.

Veiligheid, bereikbaarheid en voldoende parkeervoorzieningen zijn essentieel.

Toeristische afslag Bruinisse

Met de aanleg van de nieuwe rotonde in de N59 is het beeld ontstaan dat je het dorp voorbij rijdt. Door de noordelijke afslag Bruinisse met een mogelijk andere naam te bewegwijzeren zijn de twee entrees van het dorp meer in evenwicht te brengen. De noordelijke afslag zou dan bijvoorbeeld 'Bruinisse havenfront' kunnen heten. Deze afslag zal het toeristische publiek meer het gevoel geven dat ze aan de voorkant van Bruinisse binnen komt. In de topdagen kan het publiek parkeren bij de haven en op de ijsbaanlocatie.

De verkeerssituatie rond de sluizen vraagt om een verdere optimalisatie. Met de aanleg van de bypass is hier een onontwarbare driedubbele lus ontstaan.

Oost-west verbinding

Het centrum van Bruinisse is vanuit de zuidkant goed bereikbaar. Vooral vanaf de noord- en westkant is de bereikbaarheid problematischer. De N59 en het water werken hier als een sterke barrière. In de structuurschets wordt gepleit voor een versterking van de Oost-West verbinding. Dit kan door de verbetering/verbreding van de bestaande onderdoorgang onder de N59 ter hoogte van het havenfront. Daarnaast kan onderzocht worden of er een extra langzaam verkeerverbinding in de vorm van een tunnel, te maken is in het verlengde van de Molenweg of ongeveer ter hoogte van de Bushalte. Hierdoor kan ook de verkeersveiligheid van de fietsende schoolgaande kinderen sterk worden verbeterd. Als aanvulling hierop zou je moeten onderzoeken of het nodig is om de huidige ongewenste oversteek bewegingen onmogelijk te maken.

Parkeren in het centrum

Voor het centrum blijven voldoende parkeerplaatsen dicht bij de voorzieningen essentieel.

De bestaande terreinen bij de Dreef en achter de supermarkt zijn essentieel en zouden zelfs uitgebouwd kunnen worden. De toevoeging van extra programma zal een grotere parkeerdruk met zich mee brengen. Er zullen dan ook extra parkeervoorzieningen gemaakt moeten worden (eventueel gebouwd).

Voor het toeristische verkeer lijken het gebied haven en eventueel de ijsbaan goede parkeerlocaties.

Centrum autoluw

Bewoners en ondernemers zijn voorstander van het eventueel autoluw maken van de Nieuwstraat (op drukke winkeldagen) en de Oude straat (op drukke toeristische dagen) mits bereikbaarheid en parkeervoorzieningen gegarandeerd blijven. Met dergelijke maatregelen zal de verblijfskwaliteit van het centrum sterk kunnen verbeteren.

Ontwikkelingen en uitbreidingen

De verschillende ontwikkelingen in- en buiten het centrum zullen ieder hun eigen passende verkeersoplossing moeten krijgen. Deze zullen op een hoogwaardige manier moeten worden aangetakt op het bestaande wegennet van Bruinisse. Parkeernormeringen zullen per gebied bepaald worden, de actuele normeringen zijn voor alle gebieden van toepassing.

Samenvatting

- Afslag N59 'Bruinisse centrum' herstellen
- Versterken Oost-Westverbinding onder N59
- Parkeerplaatsen blijvend garanderen in het centrum
- Onderzoeken mogelijkheden autoluw centrum
- Nieuwe gebieden met passende oplossing zorgvuldig aansluiten op bestaand verkeersnet.
- Eisen aan parkeervoorzieningen nieuwbouw.

Model 3 (Molenweg / Riekusweel)

8 Duurzame voorzieningen

model 1 (huidige locaties)

model 2 (Riekusweel zuid)

model 4 (buiten het dorp langs de N59)

De (sport)voorzieningen in het dorp voldoen niet meer aan de huidige eisen. De tennisvelden zijn toe aan een flinke opknappbeurt. De voetbalvelden missen een groot oefenveld en parkeerfaciliteiten. De scouting is op zoek naar nieuwe accommodatie.

Daarnaast zijn er in de discussie met bewoners vraagtekens geplaatst bij de situering van de bibliotheek en het jongeren centrum. Voldoen deze functies nog en liggen deze faciliteiten op de juiste plek in het dorp?

Sport (tennis, voetbal, scouting)

Er is al een aantal jaren discussie over het opknappen dan wel verplaatsen van de sportvoorzieningen in het dorp. Het betreft hier de voetbalvelden, de tennisvelden en de scouting. Voor de structuurschets zijn een drietal varianten ontwikkeld voor de toekomstige huisvesting van deze voorzieningen. Deze varianten zijn niet los te zien van de uitbreidingen van de woonfunctie in het dorp.

Centraal sportpark

In de discussies met gebruikers is ook nagedacht over de voordelen van een centraal sportpark. Een aantal zaken als beheer, beveiliging, onderhoud, parkeren zijn gezamenlijk uit te voeren. Op termijn is zelfs het dubbelgebruik van voorzieningen, kleedruimtes of kantine te overwegen

Model 1

Tennisvelden laten liggen waar ze liggen en opknappen. Voetbalvelden laten liggen waar ze liggen en opknappen en uitbreiden met een extra oefenveld en parkeerplaatsen. Scouting krijgt een nieuwe plek in Riekusweel.

Model 2

Ruimte reserveren in Riekusweel Zuid voor alle drie de organisaties. Voetbal, tennis en scouting. Het moment van verplaatsing is afhankelijk van behoefte aan herontwikkeling van bestaande locaties.

Model 3

Ruimte reserveren voor sportvelden aan de zuidkant van de Molenweg met mogelijke uitbreiding in Riekusweel Zuid. Aandachtspunt is een veilige verkeerssituatie voor fietsers en wandelaars op en om de Molenweg.

Model 4

Inzetten op een centraal sportpark langs de N59. Alle functie op termijn verplaatsen naar dit gebied.

In de discussies met bewoners en belanghebbenden is een voorkeur uitgesproken voor model 2 of 3. Model 1 blokkeert de ontwikkeling van woningbouw in het gebied Riekusweel waardoor de woninguitbreiding van Bruinisse onder druk komt te staan. In Model 4 komt sport te ver uit het dorp te liggen waardoor het de centrale functie in het dorp verliest en het voor veel kinderen minder toegankelijk wordt.

In model 2 blijft een centrale positie in het dorp behouden zodat mogelijke gevaarlijke verkeerssituaties voor kinderen rond de Molenweg worden voorkomen. Deze plek ligt gevoelsmatig nog steeds in het dorp. Er wordt een begin gemaakt met het concentreren van de sportvoorzieningen met de mogelijke voordelen. Woningbouw wordt voor een deel mogelijk in Riekusweel noord.

In model 3 blijft de sport een redelijk centrale positie houden in het dorp. Vanuit het dorp is aangegeven dat eventuele gevaarlijke verkeerssituaties voor kinderen op en om de Molenweg een aandachtspunt moeten zijn. Gemeente en voetbalvereniging hechten grote waarde aan een snelle realisatie van voorzieningen voor de voetbal, dit model lijkt hier het meest geschikt voor.

Met de tennisvereniging heeft de gemeente de afspraak dat tenminste tot 2020 de huidige locatie in gebruik kan blijven. In de verdere uitwerking van de structuurschets kan gekeken worden of op termijn verplaatsing van de tennis richting de voetbal mogelijk is.

Bijzondere voorzieningen

In de verschillende discussies met bewoners gesproken over overige voorzieningen. De bevolking heeft ondanks de overlast toch gepleit voor het behoud van het jongeren centrum in het dorp. Deze centrale positie maakt sociale controle goed mogelijk.

Er wordt in verschillende discussies een pleidooi gedaan om de bibliotheek te positioneren aan het Kerkplein.

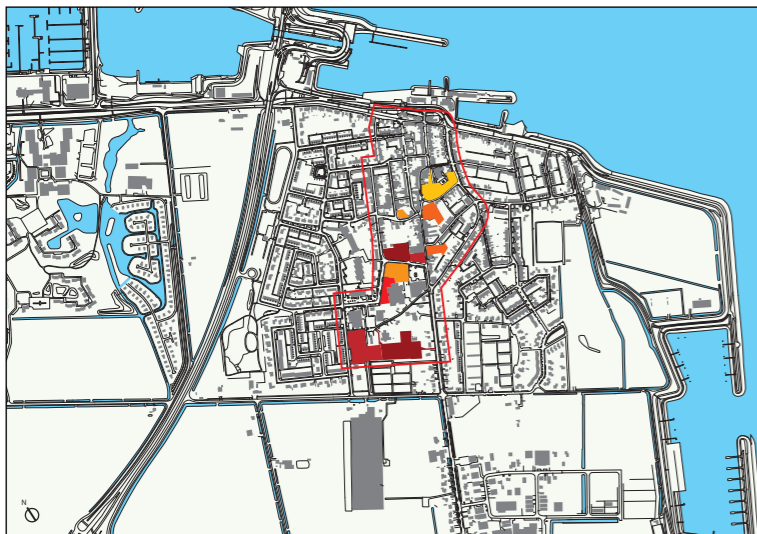
Samenvatting

- Sportvoorzieningen concentreren
- Sportvoorzieningen niet buiten het dorp i.v.m. veiligheid en controle.
- Mogelijk maken van centraal sportpark (evt. op termijn).
- Bibliotheek verplaatsen naar kerkplein
- Jongeren centrum behouden.

Gebieden in het dorp

Model 1: ontwikkeling centrum

Model 2: ontwikkeling Centrum en Riekusweel

Model 3: Ontwikkeling Centrum, Stoopolder en Riekusweel

9 Wonen in verscheidenheid

Het bestaande woningaanbod in Bruinisse is tamelijk eenzijdig. Vooral voor starters en ouderen ontbreken passende woningen. De woonfunctie in de kern staat onder druk waardoor de levendigheid verder afneemt. Bruinisse is in de Structuurschets Schouwen-Duiveland aangewezen als groeikern. Op de recent opgestelde woningbouwplanningslijst zijn 175 woningen voor Bruinisse opgenomen voor de periode 2006-2010. Hiervan zijn 60 woningen gereserveerd voor lopende plannen. Het is de opgave te streven naar een verruiming en versterking van het woningaanbod. Naast de versterking en herstructurering van de kern is er ruimte voor uitbreiding in het dorp tegen de bestaande kern. Door deze woningen in diverse categorieën te realiseren ontstaat een breed en aantrekkelijk aanbod en wordt de kern versterkt. Wonen voor starters en ouderen ter versterking van de kern. Wonen op bijzondere locaties met zicht over het water. Wonen in ruime woningen met tuin.

In totaal zouden er boven de Molenweg meer dan 350 woningen te ontwikkelen zijn in de gebieden Centrum, Riekusweel en Stoopolder direct aansluitend bij het dorp. Voor de structuurschets zijn een drietal modellen ontwikkeld voor de situering van de voornog gereserveerde 115 woningen. De komende jaren zal de gemeente de ontwikkeling van de woningmarkt volgen. Ontwikkelingen binnen de vraag en aanbodkant van de woningmarkt zullen bepalend zijn bij de periodieke herijkingen van de woningbouwplanningslijst. Er is nu geen uitspraak te doen of er na 2010 meer mogelijkheden voor woningbouw zullen zijn. Voor alsnog wordt dus uitgegaan van de aantallen van de huidige planningslijst.

De potentiële plancapaciteit door onder andere herstructurering is boven de Molenweg circa 350-400 woningen. Tot 2010 zijn er op de planningslijst nog 115 woningen gereserveerd. Ook voor de periode na 2010 zijn er dus nog voldoende mogelijkheden voor nieuwe woningbouw boven de Molenweg. Daarom wordt in alle modellen gepleit voor het compact houden van Bruinisse.

Model 1 'Centrum'

Door te kiezen voor woningbouw in het centrum is het mogelijk de structuur van het centrum maximaal te verbeteren. Vooral voor ouderen en starters is hier, dicht bij de voorzieningen, een aantrekkelijk woonmilieu te realiseren.

Model 2 'Centrum en Riekusweel'

Door te kiezen voor woningbouw in Centrum en Riekusweel is een breder aanbod mogelijk. Naast het wonen in het centrum in voornamelijk appartementen is het mogelijk direct grenzend aan het centrum te bouwen. Hier kan een aantrekkelijk, grondgebonden, centrum georiënteerd, woonmilieu ontstaan.

Model 3 'Centrum, Riekusweel en Stoopolder'

Door ook nog te kiezen voor woningbouw in de Stoopolder is het mogelijk de relatie tussen het dorp en het water te versterken. Bruinisse kan hier een uniek woonmilieu creëren, eindelijk weer met zicht over het wijde water.

In de discussies met bewoners en belanghebbenden is een voorkeur uitgesproken voor model 3. Model 1 en 2 bieden een minder breed woningaanbod. Juist de maximale diversiteit in doelgroepen en prijzen heeft hoge prioriteit.

Samenvatting

- Uitbreidingen concentreren boven de Molenweg
- Streven naar een maximale diversiteit van woonmilieus.
- Nieuwe woningen in Centrum, Stoopolder, Riekusweel
- Aantallen woningen volgens de gemeentelijke planningslijst met globaal 175 woningen voor Bruinisse in de komende 10 jaar
- in overleg met provincie over verruiming woningaantallen

Kwaliteitsniveau's openbareruimte

Voorbeeld van inrichting

Voorbeeld gebakken bestrating en natuursteen banden

Voorbeeld van hoogwaardige bestrating

10 Beeldkwaliteit openbare ruimte

Het waterfront en het dorpscentrum zouden het visite kaartje van Bruinisse moeten zijn. De invulling van het openbaar gebied is echter van een laag kwaliteitsniveau. De samenhang ontbreekt en de uitstraling is gedateerd. Materialen missen een duurzame uitstraling. Bij de uitvoering van de structuurschets heeft de (her)inrichting van het openbaar gebied op twee plaatsen prioriteit:

Waterfront

De versterking van de relatie tussen het dorp en het water is een belangrijk thema in de structuurschets. Het aanleggen van een hoogwaardige wandel/fietsroute langs het water en de verbindingen loodrecht daarop hebben prioriteit. Er zal daarbij gekozen moeten worden voor een uniformiteit met sterke karakteristieke elementen (verlichting, bankjes, bestrating).

Centrum

De versterking van het centrum is eveneens een belangrijk thema in de structuurschets. De herinrichting van het gebied Haven/Oude Straat/Kerkplein/Nieuwstraat/Dreef heeft daarbij prioriteit. Hier zal gekozen moeten worden voor hoogwaardige materialen voor bestrating zoals gebakken klinkers. Daarbij horen passende hoogwaardige inrichtingselementen zoals bankjes fietsenrekken en verlichting, om de sfeer van het gebied te versterken.

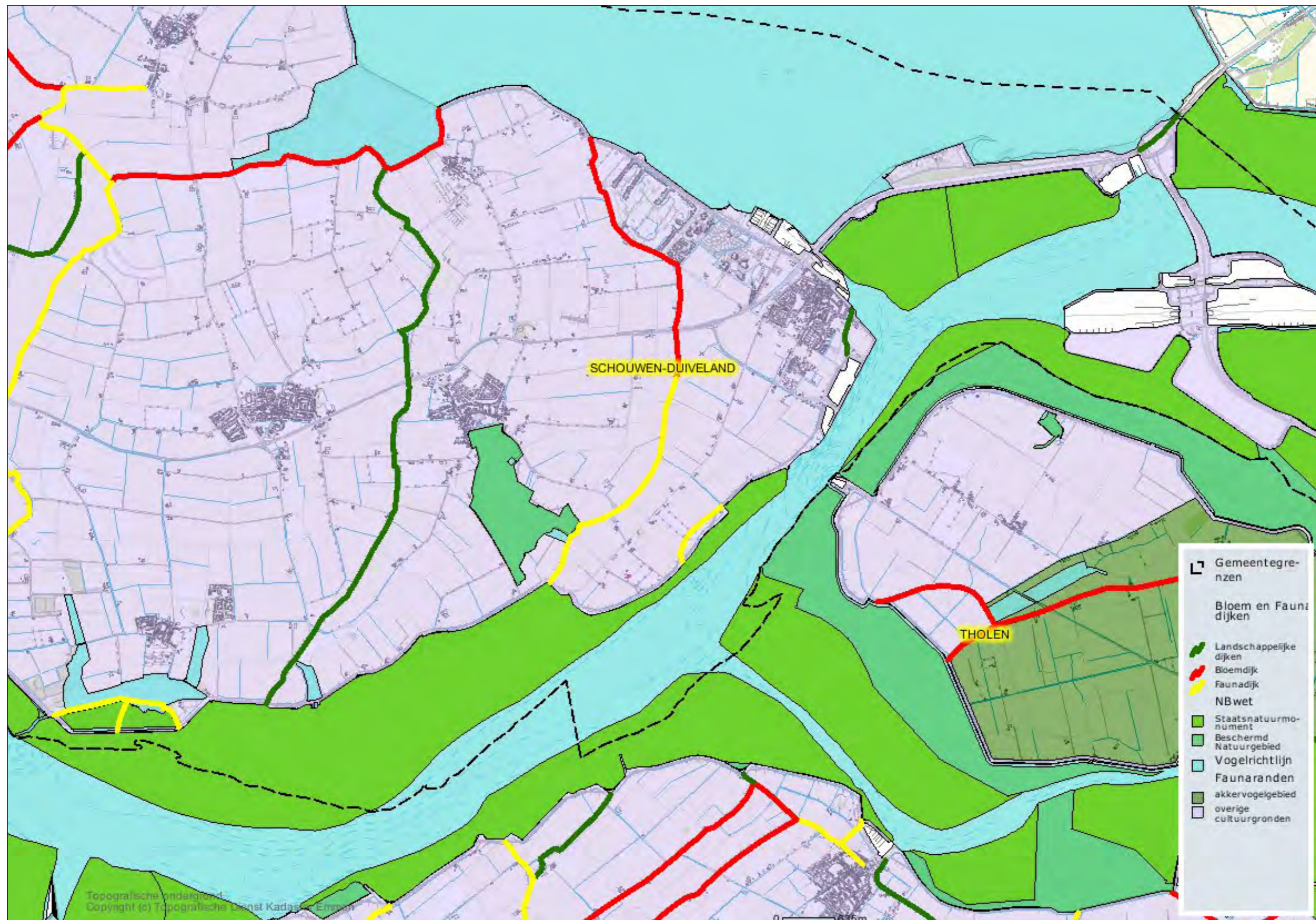
Overig

Voor de overige gebieden is een goed basisniveau voor de inrichting van het openbaar gebied gewenst.

Samenvatting

- *Inzetten op eenduidige, hoogwaardige beeldkwaliteit voor openbare ruimte in het historische centrum (Oudestraat / Kerkplein / Nieuwstraat / Dreef)*
- *Inzetten op eenduidige, hoogwaardige beeldkwaliteit voor openbare ruimte in de kustzone.*
- *Voor de overige gebieden een eenduidige standaard kwaliteit voor de openbare ruimte vaststellen.*

Kaart Flora, Fauna en Vogelrichtlijn en Natuurbescherming (www.zeeland.nl/geoweb)

Voorbeeld van groen in centrumstraat (foto Oranjewoud)

Voorbeeld van groene inrichting hoofdwegen / entree's (foto Oranjewoud)

Voorbeeld groene inrichting rond de kerk (foto Oranjewoud)

11 Groen en milieu

Schouwen-Duiveland ligt in de luwte van de Randstad, waar het veilig, ruim en overwegend rustig wonen is in een gevarieerd en cultuurhistorisch landschap met unieke omgevingskwaliteiten. Met het samenvoegen van de verschillende gemeenten op Schouwen-Duiveland is er behoefte om de samenhang en eenduidigheid van deze kwaliteiten van het eiland te versterken.

Groenstructuurvisie

Het 'Groenkwaliteitsplan' uit juli 2003 geeft inzicht in de aanwezige kwaliteit en biedt handvatten om eenduidigheid in kwaliteit en onderhoud aan te brengen. De volgende thema's zijn van belang:

Behoud van karakter

Alle kernen op het eiland zijn verschillend, groen en het authentieke karakter van de kern spelen daarbij een belangrijke rol. Nu ontbreekt een duidelijke groenstructuur in Bruinisse. Groen versterkt niet de huidige stedenbouwkundige opzet en draagt niet bij aan kwaliteit in het dorp. Bij het opstellen van de verschillende plannen in en om het dorp speelt de keuze van goede soorten en types beplanting en hun inpassing in het ontwerp een belangrijke rol. Elk gebied heeft een eigen karakter en daarmee een eigen ontwerp voor de groene ruimte maar een hoge kwaliteit in de historische kern mag niet ten kosten gaan van de kwaliteit in andere (woon)gebieden.

Hoge kwaliteit

Schouwen-Duiveland kiest voor hoge kwaliteit van haar groen, onderhoud en vooral het schoonhouden van de groengebieden zijn van zeer groot belang. De dorpscentra, begraafplaatsen en accenten krijgen een zeer hoge kwaliteit. De woongebieden en hoofdwegen (met accenten bij dorpsentree's) krijgen een hoge kwaliteit. De parken zijn in basis een hoge kwaliteit maar eenvoudig en natuurlijk en bedrijventerreinen zijn sober, doelmatig maar wel netjes. De huidige kwaliteit van het groen is in Bruinisse goed en netjes al varieert dit tussen de seizoenen. Groen in de historische kern kan sterker worden ingezet en langs het water, specifiek het punt van het havenfront moet je goed nadenken over hoe je een hoge kwaliteit kunt maken met passende beplanting.

Milieubeleidsplan

Milieubeleid is geen doel op zich, maar een essentiële voorwaarde voor een leefbare omgeving waarin mensen graag willen wonen, werken en recreëren. Samen met versterking van natuur en landschap, rust en ruimte zijn dit de ingrediënten voor het vergroten van welvaart en welzijn.

Het 'milieubeleidsplan' van 2001 voor Schouwen-Duiveland geeft het belang aan van duurzame ontwikkelingen voor de gemeente. Het hecht daarbij erg veel waarde aan een integrale en multidisciplinaire aanpak. De volgende punten zijn voor Bruinisse van belang:

Duurzaamheid

Duurzaamheid in ruimtelijke ontwikkelingsplannen en duurzaam bouwen is voor de gemeente erg belangrijk. Bruinisse heeft een te kort aan starters en oudere woningen, zeker met de verwachte stijging van de energieprijzen is het belangrijk om ook deze woningen duurzaam te bouwen.

Habitat en Vogelrichtlijn (Natura 2000)

De gehele kustlijn van Bruinisse grenst aan gebieden die vallen onder de Habitat en Vogelrichtlijn (Natura 2000), dit heeft gevolgen voor de bestaande en nieuwe activiteiten. Van de verschillende ontwikkelingen zal bepaald moeten worden of ze een significant effect hebben op het aangewezen natuurgebied.

Geluid en veiligheid

Bruinisse kent een aantal verschillende havens. Bij woningbouwontwikkelingen dient er met geluidsoverlast van vooral de Loswal aan de Vluchthaven rekening gehouden worden. Ook moet rekening worden gehouden met geluidsoverlast afkomstig van de bedrijven langs de Reparatie haven.

Externe veiligheid

De zonering van de scheepvaart door het Zijpe ligt tegen de dijk aan en vormt voor alsnog geen beperking op het gebied van Bruinisse. Bij de uitwerking van de Stoofpolder is dit een aandachtspunt.

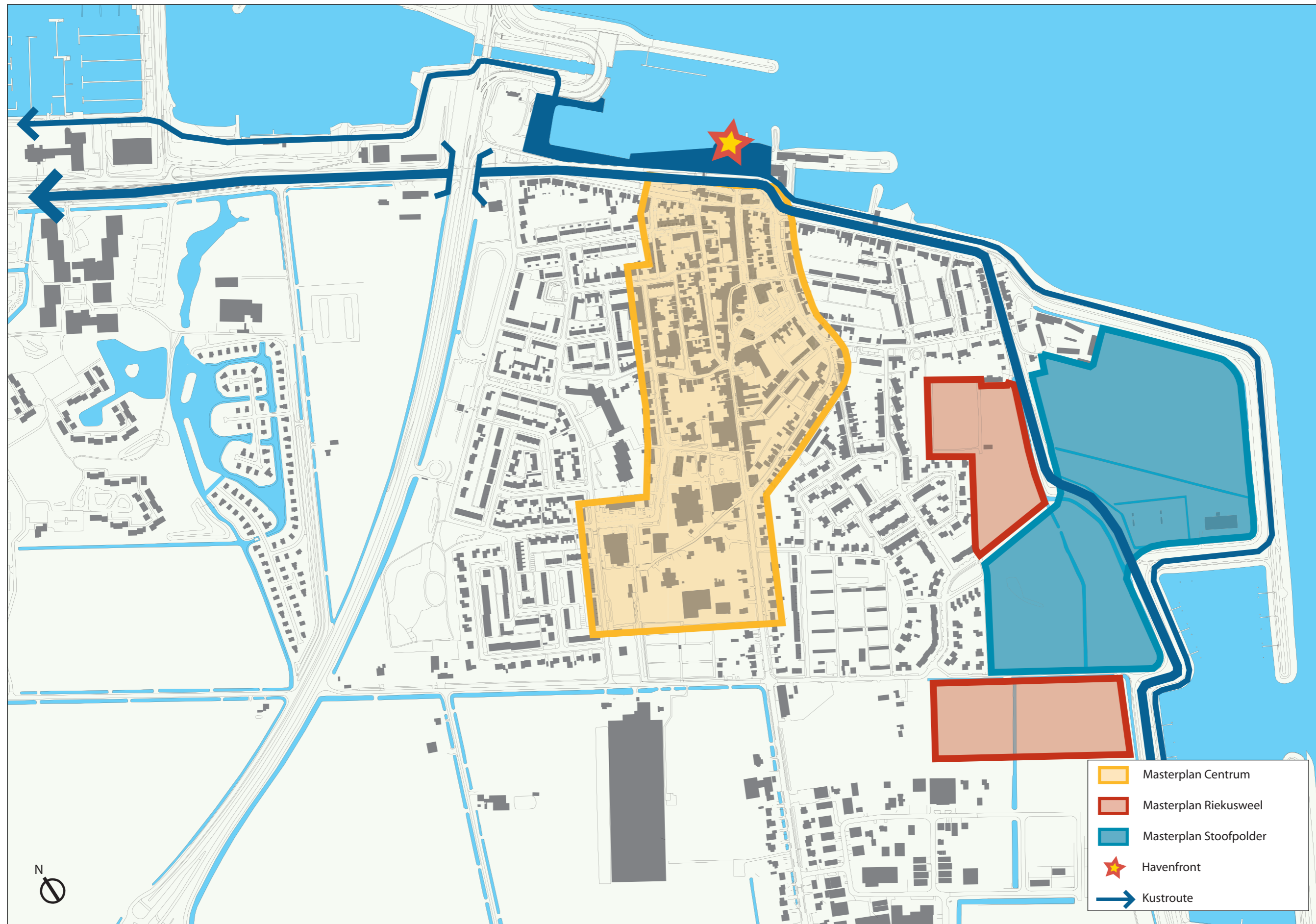
Bodemverontreiniging

In het Gebied Riekusweel is een voormalige stortplaats van huisvuil en bouwafval aangetroffen. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of deze stortplaats invloed heeft op het grondwater. Om deze locatie te mogen gebruiken zal je functiegericht moeten saneren en zal een bodemonderzoek onderzoek nodig zijn.

Samenvatting

- Inzetten op hoge kwaliteit van het groen, zeer hoog in de kern zonder verlies van kwaliteit in de woongebieden.
- Behoud van authenticiteit en karakter van de dorpen met passende beplanting per plek.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen veel aandacht voor duurzaamheid.
- Duurzaamheid integraal en multidisciplinair aanpakken.
- Groen speelt een belangrijke rol bij het opstellen van masterplannen en beeldkwaliteitplannen.

Mogelijke realisatie

12 Realisatie

De Structuurschets Bruinisse is geen Masterplan voor de ontwikkeling van het dorp. Het is een visie op het dorp waarin doorzicht wordt geboden op de gewenste ontwikkelingen in de komende 15 jaar. Onderdelen van de visie zullen in principe geld kosten andere delen van het plan kunnen geld opleveren. De visie zal in een volgende fase concreet vertaald moeten worden in uitvoeringsplannen waarbij de kosten en opbrengsten met elkaar in evenwicht gebracht kunnen worden.

In deze structuurschets is verkend waar de mogelijkheden en potenties voor Bruinisse liggen. Hiervoor is goed geluisterd naar wat de bewoners en ondernemers in het dorp zelf willen, ook is gekeken naar waar particulieren en ontwikkelende partijen initiatieven hebben. Zo is geprobeerd een ambitieus maar haalbaar plan neer te leggen. Het tot realisatie brengen van dit ambitieniveau zal alleen lukken als alle partijen hun krachten willen bundelen.

Het doel zou moeten zijn de verschillende projecten zo op elkaar af te stemmen dat het geheel budgettair neutraal te ontwikkelen is. In een volgende fase zal een financiële verkenning moeten uitwijzen welk programma je kunt toedelen aan de verschillende projecten en wanneer ze in de fasering te realiseren zijn. Door in deze eerste verkennende fase alle plannen nog samen te beschouwen kan je gelijktijdig rekenen en tekenen aan het totaal. Zo kan je steeds opnieuw planoptimalisaties doorvoeren en de haalbaarheid van het geheel verbeteren.

Op korte termijn lijken drie integrale projecten te vragen om een nadere uitwerking op Masterplanniveau. Elk van de projecten kent daarbij duidelijke kostendragers en opbrengstendragers:

Project 1   masterplan Riekusweel

- Verplaatsing sport (voetbal/tennis/scouting) (kosten)
- Woningbouw deel Riekusweel noord (opbrengsten)

Project 2   masterplan Centrum & Waterfront

- Herinrichting openbaar gebied centrum/ verplaatsing bibliotheek / herinrichting havenfront (kosten)
- Woningbouw/winkels centrum (Kerkplein, Nieuwstraat, Dreef) / ontwikkeling functies havenfront (opbrengsten)

Project 3   masterplan Stoofpolder

- Verbetering en herinrichting kustroute / verbinding oost-west (kosten)
- Woningbouw Stoofpolder en Riekusweel zuid, (opbrengsten)

Overzicht van de verschillende voorstellen en initiatieven

13 Structuurschets Bruinisse

Bruinisse krijgt haar relatie met het wijde water terug. Een hoge en een lage boulevard en een sterk heringericht havenfront vormen daarvoor de dragers. Een ingenieuze damconstructie maakt dat je zelfs vanuit de oude dorpskern het water kunt zien, voelen en ruiken.

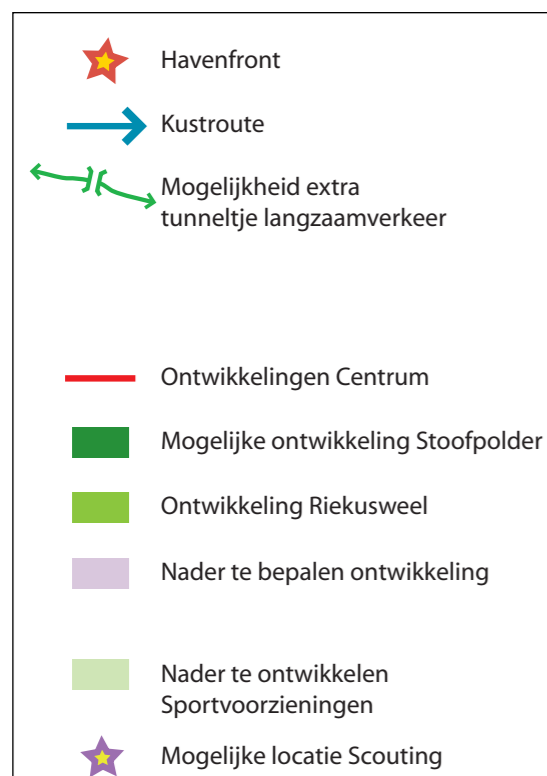
Het centrum wordt gerestaureerd en evenwichtig uitgebreid. Het zal vele plekken kennen met een sterk eigen karakter. Aan de haven zijn veel visserij activiteiten voor toeristen. De nieuwe overdekte toeristische visafslag en het spectaculaire visrestaurant zijn trekkers van formaat. De Oudestraat is zomers een heerlijk lommerrijk flaneergebied met restaurantjes en het Museum. Het Kerkplein is vernieuwd tot een intiem horecaplein met terrasjes en de nieuwe bibliotheek. Dit is het echte dorpshart. Winkelen kun je in het gezellige en goed bereikbare winkelgebied Nieuwstraat en Dreef.

Alle woongebieden zijn op het dorp en het water gericht. Door de betere verbindingen onder de N59 zijn de deelgebieden veel sterker op elkaar georiënteerd. Toeristen komen via de afslag 'Bruinisse Haven' aan in het dorp. Hen wacht een feestelijke ontvangst bij de haven.

Het is mooi wonen in Bruinisse. Er zijn nieuwe appartementen voor ouderen en starters gebouwd in het centrum, dicht bij de voorzieningen. Maar ook ruime woningen met een tuin en zelfs woningen met zicht over het water zijn bereikbaar voor de inwoners van Bruinisse.

Het nieuwe centrale sportpark heeft een plek gekregen aan de Molenweg. Direct naast het dorp, goed bereikbaar voor kinderen, liggen de nieuwe velden voor voetbal, tennis en scouting.

Met het prachtige nieuw ingerichte openbaar gebied blijkt Bru in 2020 ineens het mooiste dorp op het eiland.

Bibliografie

- Dorpsplan Bruinisse, eindnota, Grontmij, 1995
- Gemeente Bruinisse, Ruimtelijk functioneel ontwikkelingsperspectief, RBOI, 1991
- Integraal Verkeer- en Vervoerplan, Haskoning, April 2001
- Stedenbouwkundig ontwerp Riekusweel-Bruinisse, RDH, 2005
- Concept Nota Kamperen, Afdeling Recreatie, Economie en Bijzondere wetten, 2005
- Actieprogramma 'Schouwen Duiveland kiest voor toerisme, REB/ beleid, 2004
- Detailhandelsstructuurvisie Midden- en Noord-Zeeland, BRO, 2005
- Structuurvisie Schouwen-Duiveland, RDH, 2000
- Bruinisse, Centrumontwikkeling, HBD, 2004
- Schouwen-Duiveland, ontwikkelingsperspectief Grevelingenkust, RBOI, 2004
- “Duurzaam Verder” Het milieubeleidsplan voor Schouwen-Duiveland, 2001
- Groenkwaliteitsplan structuur en beheervisie, Oranjewoud, 2003
- Sociale Structuurschets Schouwen-Duiveland, 2002